

1889

1. Beh. af Lovf. indeh. nogle Forandr. i Forligslovgivn.

1890

til, at der kan komme en anden Behandling, ved hvilken de enkelte Paragrafer nærmest ville finde deres Drøftelse. Jeg skal imidlertid bestræbe mig for at udtale mig angaaende de fleste og vigtigste af de Spørgsmaal, som ere blevne fremhævede her. Først vil jeg dog tillade mig at gjøre nogle enkelte Bemærkninger om Sagen i Almindelighed. Jeg vil da begynde med at sige, at jeg ikke vedkender mig Principet om den tvungne Forligsmægling, det vil altsaa sige, at det skal være en tvungen Sag for begge Parter, selv om de ellers maatte være enige om at lade det være, at gaa til Forlig og underkaste sig Mægling. Dette er, hvorledes man end vender og dreier det, dog et Slags Statsformynderskab over Borgerne, det hænger sammen med den Betragtning — om man vil —, der hidrører fra den faderlige Regerings Periode, som man ellers saa ofte i denne Sal hører gjort til Gjenstand for forskjellige spottende Bemærkninger, det hidrører fra Ansuelser om, at man maatte raade og vejlede Folk, at man maatte bringe dem bort fra at foretage Skridt, der vare fordærlige for dem, at man kunde bringe dem til Besindelse, førend de handlede osv. Jeg fordommer paa ingen Maade ubetinget et saadant Statsformynderskab, men jeg mener kun, at man bør nævne Sagen ved dens rette Navn i den Henseende. Den Omstændighed, at denne Lov, hvorom det her dreier sig, skrives sig fra den første franske Revolutions Periode, beviser ikke Noget i den modsatte Retning; thi for det Første kan man egentlig ikke sige, at Hovedsagen af Individets Selvstændighed var Noget, der spillede en fremragende Rolle ved den første franske Revolution og dens Lovgivning i det Hele; men dernæst mener jeg ogsaa, at man kan sige, at det, der laa bag ved disse Bestræbelser, som vi her særlig beskæftige os med, egentlig er mere almindelige Humanitets-hensyn, og disse Humanitets-hensyn hænge ofte sammen med et vist Statsformynderskab. Jeg dømmes ikke mellem disse forskellige Retninger, men det er Retninger, der ofte ville staa imod hinanden, paa den ene Side den, der vil udøve et vist Statsformynderskab for ad den Vej at raade og vejlede de Svage og Uvidende, og paa den anden Side den Retning, der ellers afviser et saadant Statsformynderskab og paastaar, at den højeste Grad af individuel Selvstændighed og Frihed skal indrømmes den Enkelte. Naar man altsaa fra den sidste Retnings Standpunkt vil se paa Forligsmæglingen, mener jeg, at den fremtræder som et Stykke Statsformynderskab, der ganske vist hviler paa en god Hensigt. Men

uagtet jeg nu altsaa kunde mene, at der fra et principielt Standpunkt kunde ansøres meget væsentlige Indvendinger mod den gjældende Forligsmægling, og dette har jeg jo ogsaa ladet sinne igjennem i Motiverne, saaledes som flere cærede Talere her have gjort opmærksom paa, saa veed jeg paa den anden Side meget godt, at Forligsmæglingen er en af Folk her i Landet yndet Indretning, en Indretning, der sikkert ogsaa har virket meget gavnligt. Derfor er det, at jeg er gaaet ud fra som en Selvfølge — og det er fuldstændig blevet stadfæstet ved, hvad jeg har havt Leilighed til senere at se — at der ikke var noget som helst Onske i Befolkningen om at blive af med denne Institution, eller at den skulde vækkes i dens væsentlige Grundprinciper. Dette er jeg bleven overbevist om ved den Forhandling, der har været ført om Sagen i det andet Thing og væsentlig ogsaa ved de Ytringer, der ere faldne her i Dag; men jeg vil som sagt tilføje: det overraster mig ikke, thi jeg havde omtrent den samme Mening, førend jeg fremlagde dette Lovforslag for Rigsdagen. Imidlertid tror jeg, at naar man vil bedømme den tvungne Forligsmæglingens Nytte, saa er det ikke nogen ganske let Sag med Sikkerhed at sige Noget derom, og jeg vil navnlig gjøre opmærksom paa, at der kan man ikke uden videre tage til Indtægt de statistiske Oplysninger, som man har om, hvor mange Sager der er blevet forligte, thi de allerfleste af disse Sager vilde vistnok ogsaa være blevne forligte, naar det var en frivillig Sag at henvende sig til Forligskommissionen. Jeg tror, at de allerfleste af disse Sager ere saadanne, hvor der allerede i forveien har været fuld Beredvillighed hos Parterne til at indgaa Forlig, og hvor man væsentlig har henvendt sig til Forligskommissionen for at opnaa den store Fordel, som er forbunden med et offentlig Forlig, nemlig at man kan faae gjort Execution derefter. Jeg antager derfor, at det vil blive meget vanskeligt i alle Tilfælde at paapege, hvor stort et Antal af disse Forlig der skyldes netop den Omstændighed, at det har været en tvungen Sag at henvende sig til Forligskommissionen. Jeg tvivler imidlertid ikke paa, at Forligslovgivningen i det Hele har virket gavnligt her i Landet, og jeg har derfor ogsaa i det Hele taget endt med og er kommen til det Resultat at forelægge et Lovforslag, som ikke i det Væsentlige rører ved denne Institutions Grundpiller. Paa den anden Side har jeg imidlertid en Følelse af, at man hidtil har været tilbøielig her tillands, og maaste ogsaa paa